

10 MINUTTER MED ...

I mai blomstrer epletrærne ved Drammensfjorden.

Det flotte hovedhuset på Hyggen gård.

Merete Hyggen

er sjette generasjon eplebonde på Hyggen gård som ligger lunt og vakkert til i en solrik sydhelling ned mot Drammensfjorden. Gården har cirka 10000 frukttrær fordelt på sju eple sorter. Vi besøker gården under den viktige fruktblomstringen, og får noen gode dyrkingsråd med på veien.

Når blomstrer epletrærne på Hyggen gård?

- Rundt 17. mai. Det varierer litt fra sort til sort og om vi har hatt en varm eller kald vår, men vi kan være ganske sikre på at i hvert fall noen eple sorter blomstrer rundt 17. mai. Det er et vakkert skue.

Hvordan og med hva gjødsler dere epletrærne?

- Som profesjonell fruktdyrker følger vi en gjødselsplan som igjen er basert på jordprøver fra alle teigene her på gården. Disse jordprøvene må tas med fem års mellomrom. På våren, gjerne 6 uker før blomstring, gjødsler vi med fullgjødsel eller noe lignende, 1-2 håndfuller per tre tilsvarende nok omtrent 15-30 gram per tre.. Mengden gjødsel avhenger av veksten i treet og hvor stor avling man kan forvente av treet. Er det for eksempel mye vekst i treet og lite med epler, dropper vi gjerne å gjødsle, mens svaktvoksende trær med vanligvis stor avling trenger gjødsling både på våren og i slutten av juli og gjerne rett etter innhøsting i september hvis man har kapasitet til det. Noen eple sorter trenger også litt ekstra næring for å få nok størrelse på eplene. Den siste gjødslingen rett etter innhøsting gjør vi for å styrke blomsterknoppen til neste år. I juli bruker vi gjerne en annen type gjødsel inneholdende nitrat og kalksalpeter og kun 1 håndfull, det vil si 15 gram, per tre. Denne gjødselen gis kun til svaktvoksende trær. I tillegg til dette blander vi gjerne litt flytende gjødsel i tanken når vi må ut med traktoren for å sprøyte epletrærne. Dette blir mer som "intravanøs" bladgjødsling. På våren er det i til-

legg behov for å kalke jorda for å heve pH-verdien. Her er det store mengder som gjelder og det kan være en utfordring selv for en profesjonell fruktdyrker. Vi snakker om 300 kg per mål eller inntil 30 kg per tre.

Hva er det viktig å tenke på og passe på i forbindelse med fruktblomstringen?

- Fjern gjerne blomsten på toppskuddet på små trær som er i vekst og endeknoppen på grener hvor en vil ha mer vekst. Dette styrker veksten i treet. Ellers er det viktig å tenke på at under blomstring er det hverken lov å sprøyte frukttrærne med insektsmidler eller med andre ugressmidler på bakken. Det er kun lov med nattpøying over blomstrende vegetasjon. Frost under blomstring er heller ingen god situasjon. Da får man skade på eplene, en såkalt froststripe, og i verste fall blir det lite eller ingen frukt. Vi klipper gresset og blomstrende vegetasjon under epleblomstringen slik at biene kan konsentrere seg om epleblomsten og ikke de andre konkurrerende vekstene. Alle eple sorter er i prinsippet avhengig av å bli pollinert med pollen fra andre sorter. Derfor planter vi pollentrær innimellom frukttrærne. Innenfor landbruket er vind og insekter de vanligste pollineringsformene.

Hvilke insekter er viktigst med tanke på pollineringen av epler?

- Bier, spesielt honningbiene, men også humler og ville bier er viktige for pollinering i mange kulturer, særlig ved frukt- og bær dyrking. Ellers setter vi pris på mariehønen som lever av bladlus. Også snylteveps,

løpebiller og edderkopper bidrar til å holde skadedyrbestanden nede. Derfor er det viktig å være restriktiv med bruk av insektsmidler siden disse midlene ikke bare slår ut skadedyrene, men også nytteedyra. Med god tilgang på insekter under blomstringen får man store, fine frukter og bær. Mangelfull pollinering gir mindre frukt med dårligere kvalitet.

Har du noen eple sorter som du vil anbefale?

- For det første vil jeg anbefale en kraftigere grunnstamme på frukttrærne til hagebruk enn de grunnstammene vi profesjonelle fruktdyrkere bruker. Mange av oss benytter grunnstamme M9 som er en svaktvoksende stamme som skal produsere mer epler og mindre ved. Disse er mindre robuste og mer sykdomsutsatte enn de epletærne med kraftigere grunnstamme. Spør hagesentrene om dette. Ellers bør man tenke på om epletreet er utsatt for soppangrep, såkalt eplekurv som er de sorte flekkene på eplene som smitter under varmt og fuktig vær på våren. Vi har god erfaring med Ingrid Marie, vanlig Aroma og Rød-Aroma som modner i oktober. Elstar er også et godt eple som kommer rett etter Aroma. Ellers er Discovery et veldig godt eple som er skurvsterk. Både Aroma og Discovery kan dyrkes økologisk. Julyred og Summerred gir også svært gode epler, men er ikke like robuste i forhold til sykdom som for eksempel Aroma-treet. Av nyere eple sorter har Rubinstep fått godt skussmål. Sorten er middels utsatt for skurv, godt avlingsnivå, kan dyrkes økologisk og høstes i oktober rett etter Aroma, men må lagres en

stund før det kan konsumeres.

Hvordan skal man tynne ut blant frukttrærne som oppstår etter blomstringen?

- Tynning bidrar til at treet ikke blir belastet for mye og vi unngår "vekselbæring", dvs. bæring annethvert år. Vi starter gjerne å håndtynne eplekart rundt Sankthans og er ferdig omtrent 4 uker senere. Storfrukta sorter som Aroma og Gravenstein er lettere å tynne før belastingen blir større enn 35 mm. Man må se an treet først. Som en hovedregel lar vi det henge igjen maks 2 eplekart per blomst. Er det mye epler på treet, kan man la det henge igjen 1 eplekart per blomst. Hvis vi ønsker å styrke veksten i treet generelt eller styrke noen grener, fjerner vi enda mer frukt. I noen tilfeller fjerner vi all frukt bare for å styrke veksten i treet. På unge trær i vekst er det lurt å la det henge igjen et eple eller to ute på grenen for at grenen ikke skal vokse rett opp.

Dyrker dere andre frukter enn epler på Hyggen Gård?

- Vi har 7 sorter epler på gården. Tidligsortene Vistabella, Carroll og Julyred, høstetlet Summerred og vintersortene Aroma, Ingrid Marie og Lobo. I tillegg har vi plomme-sortene Opal, Reeves, Mallard, Jubileum og Victoria. I fjor gikk cirka 1/3 av eplene til pakking og butikk, 1/3 til vår egen Hyggen eplemost og resten ble solgt til Askim Frukt- og Bærpresseri sin eplemost. ●